

ONDERZOEK Arbeidsmigranten in de bollenstreek

‘Nederlanders zien geen uitdaging in handwerk’

„Echt, als we in Nederland alle arbeidsmigranten naar huis sturen, hebben de supermarkten maar ook heel veel andere sectoren een groot probleem

Roza van der Veer

Duin- en Bollenstreek ■ Arbeidsmigranten die in de kas aan het werk zijn, of op het land bloemen plukken. Dat zijn de beelden van de arbeidsmigranten in de Duin- en Bollenstreek. Maar wie af en toe door de Bollenstreek rijdt, ziet ook de busjes of de kleurige fietsen van de uitzendbureaus bij veel niet-agrarische bedrijven staan. Arbeidsmigranten worden allang niet meer alleen in piektijden en het seizoen ingezet, maar zijn structureel in de regio aan het werk.

Natuurlijk werken er nog steeds veel arbeidsmigranten in de agrarische sector. Wie weleens een bollen-, broei- of vaste plantenbedrijf bezoekt, merkt onmiddellijk dat de Nederlandse werknemers in de minderheid zijn. De bedrijven worden gerund door de Nederlandse eigenaren met vaak een paar vaste krachten, Nederlanders en arbeidsmigranten, maar de bollen worden gepeld, geteld, geprikt en de bloemen geplant en geplukt door arbeidsmigranten. Soms met een kortlopend contract, als het om het pure seizoenswerk gaat, soms met een langlopend contract voor een paar maanden, afgewisseld met drie maanden werkloosheidsuitkering. Er zijn bedrijven die veel werknemers via uitzendbureaus binnenhalen, terwijl andere bedrijven dat zo weinig mogelijk probe-

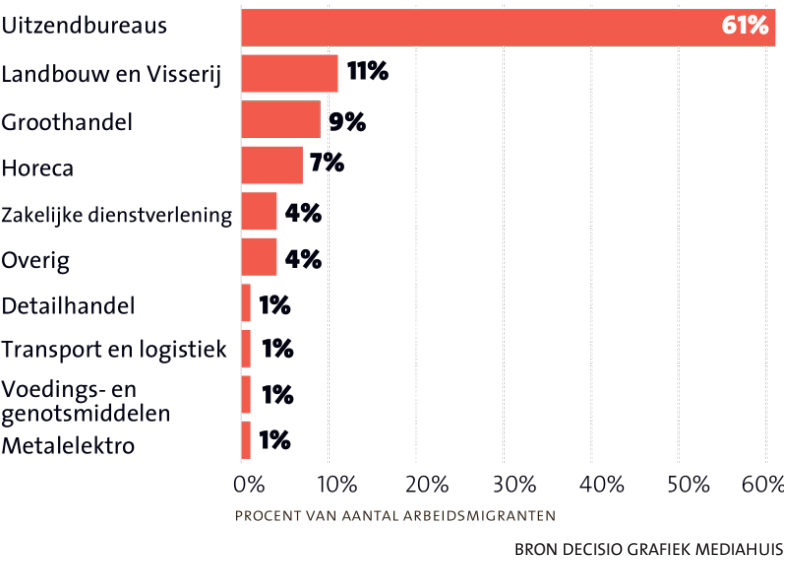
ren te doen.

De Noordwijkerhoutse bollenteiler Simon Pennings bijvoorbeeld heeft veel werknemers van over de grens. Een belangrijk deel van deze werknemers werft Pennings zelf, de rest komt van uitzendbureaus. „Het is ongeveer fifty-fifty. De vaste mensen hebben hier het hele jaar werk. Vaak gaan ze naast de kerstperiode in februari twee maanden terug naar huis, waarvoor ze vaak onbetaald verlof opnemen. Tijdens de zomerpiek komen er meer mensen van de uitzendbureaus, studenten die drie of vier maanden komen om bollen te pellen. Dat is handig, want je betaalt weliswaar meer, maar het ontzorgt je ook enorm.”

Sluiten

Ook Jan van der Slot, samen met zijn broer Frans eigenaar van het Voorhoutse bollenteelt- en broeibedrijf Vd Slot Tulips, heeft arbeidsmigranten voor de bollenteelt en tulpenoogst. Het bedrijf heeft vijf tot zes vaste arbeidskrachten, maar in de loop van het seizoen kan dat oplopen tot 35 of 50 man. De losse arbeidskrachten zijn vooral in dienst van uitzendbureaus en komen voornamelijk uit het buitenland. Veel Polen, maar ook Tsjechen, Slovenen en af en toe een Nederlander. „Zonder arbeidsmigranten kunnen we het bedrijf wel sluiten”, aldus Van der Slot.

Bedrijfssectoren van arbeidsmigranten

Beide telers, maar ook collega-bedrijven uit de glastuinbouw en vaste plantensector, merken dat het lastiger wordt om werknemers te vinden. De agrarische bedrijven krijgen meer concurrentie van andere bedrijfssectoren die ook op zoek zijn naar werknemers. Van der Slot krijgt steeds meer Bulgaren die door de uitzendbureaus uit Den Haag worden gehaald. „Maar als het regent, komt er gewoon niemand. Terwijl wij hier regenpakken en laarzen hebben.” Ook Pennings merkt dat de concurrentie

van andere sectoren groot is. „Ik krijg nu al van uitzendbureaus te horen dat arbeidsmigranten niet meer op het land willen werken. Ze willen alleen maar binnenwerk hebben.”

Die concurrentie om arbeidskrachten komt voornamelijk van sectoren als de horeca en de groothandel. Dat blijkt uit cijfers van het onderzoeksbureau Decisio dat in opdracht van de Greenport Duin- en Bollenstreek onderzoek deed naar arbeidsmigranten. Het gaat daarbij om arbeidsmigranten

In de schuur van het Voorhoutse bollenteelt- en broeibedrijf Vd Slot Tulips.

voor seizoenswerk die minder dan een jaar in de Bollenstreek werken. Er is ook een flinke groep arbeidsmigranten die soms jaren in de streek werkt. In totaal komt Decisio uit op 10.370 arbeidsmigranten voor de hele Duin- en Bollenstreek. Het overgrote deel daarvan werkt in Hillegom (3.415) en Noordwijk (4.935), cijfers die vertekend kunnen worden doordat ongeveer zestig procent van de arbeidsmigranten voor een uitzendbureau werkt. En daarvan met name in deze twee plaatsen bevinden zich

uitzenders (92 procent van de Hillegomse arbeidsmigranten werkt voor een uitzendbureau).

Horeca

Een sector waar veel arbeidsmigranten werken is de horeca. Stephan Stokkermans, directeur van Huis ter Duin en voorzitter Koninklijke Horeca Noordwijk, schat dat ongeveer 20 tot 30 procent van het personeel van over de grens komt. „In de hotelwereld meer dan in de restaurants en cafés. Als ik naar het eigen bedrijf kijk, is een

op de drie mensen van de vaste crew een internationale collega. Ze werken in de keuken, bediening, afwas en schoonmaak van kamers, maar ook in de receptie. Ze zijn er in de hele organisatie, maar het grootste deel achter de schermen.” Ook hier zijn de werknemers uit Polen dominant. Volgens Stokkermans komt dat omdat Poolse werknemers vaak als groep, al dan niet door een uitzender, naar Nederland komen. „Zuid-Europeanen komen meer als individu, ook al zijn er nu ook uitzenders die koks

uit bijvoorbeeld Spanje halen. Daar is de jeugdwerkloosheid hoog.”

Handjes

Een heel andere bedrijfstak met veel arbeidsmigranten zijn de productiebedrijven. Heemskerk Fresh & Easy uit Rijnsburg is er een van. Het groentebewerkingsbedrijf aan de Vinkenweg levert iedere week zo'n 3,5 miljoen verse producten aan retail- en fastfoodketens in binnen- en buitenland. Daaraan werken 1.300 mensen mee, waarvan de helft op de loonlijst bij Heemskerk staat. De andere helft werkt bij het vaste uitzendbureau OTTO Work Force, dat een kantoor in het Rijnsburgse bedrijf heeft. Met name de laatste groep bestaat voornamelijk uit Poolse arbeidsmigranten. Zij zijn voor het bedrijf van groot belang, want weliswaar wordt de laatste jaren steeds meer werk door robots gedaan, handjes blijven vooralsnog hard nodig in de productie en de logistiek. Ook voor het opvangen van piekperiodes, denk aan erwtensoeppakketten bij koud weer en fruitsalades bij warm weer, zijn uitzendkrachten cruciaal. „Arbeid is schaars en we zien dat zeker Nederlanders geen uitdaging zien in eenvoudig handwerk”, zegt commercieel directeur Jantine Heemskerk. „Om die reden zijn veel uitzendkrachten afkomstig uit het buitenland, vooral Polen, maar de laatste tijd ook uit andere Oost-Europese landen. Het gaat in Polen beter, dus de reden om te vertrekken, is minder aanwezig.”

Een andere bedrijfstak die niet zonder de inzet van arbeidsmigranten kan, is de logistiek. Een voorbeeld is het distributiecentrum van Detailresult Logistiek in Sassenheim, dat ongeveer 80 super-

markten van de keten Dirk van den Broek in de wijde omgeving van zogeheten droge kruidenierswaren voorziet. Er werken 128 mensen in vaste dienst en 32 (arbeidsmigranten) zijn in dienst bij Uitzendbureau Ruigrok. Peter Zonderop, directeur Logistieke Operatie, wijst erop dat een flink deel van deze uitzendkrachten al jaren bij het distributiecentrum werkt. „Als ik naar het hele concern kijk, dan hebben we elfhonderd eigen mensen in de logistiek werken plus driehonderd tot 350 arbeidsmigranten. Daarvan werken er zeker vijftig heel lang bij ons en veel anderen komen frequent terug. Zo'n tweehonderd zijn hier korter dan een half jaar.”

Zonderop wijst erop dat het bedrijf probeert een 'gezonde mix' te houden van eigen en uitzendpersoneel. „Maar we hebben de arbeidsmigranten echt nodig. Echt, als we in Nederland alle arbeidsmigranten naar huis sturen, hebben de supermarkten maar ook heel veel andere sectoren een groot probleem.” Ook distributiemanager Rob Zwart, die al dertig jaar bij het bedrijf werkt, trekt die conclusie terwijl hij een rondleiding geeft door het distributiecentrum. Om hem heen worden de orderpickers middels een koptelefoon naar de juiste stellingen gestuurd om de karren voor de supermarkten klaar te zetten. Wekelijks komen er vele pallets goederen aan en deze gaan als dozen naar de winkels. „Naast de uitzendkrachten werken we ook met statushouders. Maar het blijft lastig om mensen te vinden. Ongeacht achtergrond of vooropleiding: als men wil werken, dan is er bij ons altijd plaats.”

→ Lees verder op pagina 8

Agrarisch medewerker: huis bouwen in Polen

De 33-jarige Dorota Kielbasa werkt al vier jaar bij de Firma Bisschops in Voorhout.

Ze houdt zich bezig met de narcissen en de dahlia's die op dit bedrijf worden gekweekt. Dorota is inmiddels zo bekend met het werk dat ze nieuwe Poolse collega's de kneepjes van het vak leert. Ze is blij met haar baan. „Wat ik een leuke klus vind? Eigenlijk vind ik alles prima. Ik hou van het werk en de mensen met wie ik werk.” In Polen werkte ze in een bakkerij maar ze vertrok aanvankelijk naar Spanje om meer geld te verdienen. Toen daar tien jaar geleden de crisis toesloeg, verhuisde ze naar Nederland. Met haar man Andrej deelt ze een kamer in een huis in Voorhout. Een eigen stek is lastig en bovendien spaart het stel voor een huis in Polen. „Over tien jaar wonen we daar,

met een baby. In Nederland is het leven goed maar het weer is minder. Altijd die regen.”

Productieplanner: Huis kopen

Lukase Siara is 28 jaar oud en werkt als planner bij het Distributiecentrum van DetailResult Groep in Sassenheim. Tien jaar geleden kwam hij uit Polen waar geen werk was. Hij belandde via uitzendbureau Ruigrok bij Detailresult Groep in Velsen. Na vier jaar stapte hij over naar Sassenheim en twee jaar geleden werd hij productieplanner. Hij is blij met zijn werk en zijn werkgever. „Ik heb nu een vast contract en ben sinds kort verhuisd naar Katwijk. Wat mijn volgende plannen zijn? Een eigen huis kopen. En ik blijf in Nederland, zeker weten. Ik ben nu bezig de taal te leren.”

Chef Stewarding: Uitdagingen

Rihards Sens (35) uit Letland heeft naar eigen zeggen geen rust. „Ik wil steeds uitdagingen en nieuwe dingen ondernemen.” „Vandaar dat ik na de middelbare school naar Nederland reisde. De eerste keer verliep desastreus want het werk bleek tomaten plukken en de huisvesting bleek een hotel vol Polen. Na vijf dagen was ik terug in Liepaja.” Een tweede poging was succesvoller. Na verschillende banen, zoals in een vleesfabriek in Sassenheim en glazenwasser in Amsterdam, kwam hij als afwasser bij Huis ter Duin in Noordwijk terecht. Daar is hij inmiddels bijna zeven jaar later als chef stewarding verantwoordelijk voor het terrein, de afwas maar ook voor de aankleding van feesten en partijen. Hij heeft een team van negentien mensen. „Ik maak de roosters, zorg

dat de voorraad op orde is maar als ik zie dat olijfbomen buiten gesnoeid moeten worden, doe ik dat ook even. Ik woon in een zomerhuis dichtbij dus ik ben snel op het werk.” Het werk is afwisselend en past bij Rihards die onder-tussen alweer een paar stappen verder denkt. Zo heeft hij een foodtruck gemaakt (voor crêpes), is bezig met cryptomunten en denkt erover om samen met zijn vriendin in Leiden te gaan wonen. „Terug naar Letland is mogelijk maar mijn ex-vrouw woont met mijn 13-jarige dochter in Amsterdam. Ze was twee toen ze met haar moeder naar Nederland kwam en heeft niet zo veel met Letland. Dus vandaar de foodtruck zodat ik ook een handelkje in Nederland houd. Zeker nu met de Russen, is het hier wel zo veilig.”

